

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 „ — „
Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Päťdesiatročný kňazský jubileum kňaza primása.

Hlbokou radosťou naplňuje sa srdce každého veriaceho katolíka, že v týchto smutných časoch aké žijeme v krajine zavdalo sa nám príležitosť, citami vrelej povďačnosti myseľ ku Všemohúcemu ponášať. — Kardinál kňaza-primás Uhorska a arcibiskup ostrihomský Klaudius Vaszary, dňa 26. mája slávil svoje päťdesiatročné kňazské jubileum. V tento deň bolo tomu päťdesiat rokov že Klaudius Vaszary, ako učiteľ rádu benediktinského v Komárne pri prítomnosti milej matky a niekoľko učencov prvú nepoškvrnenú obeť obetoval Pánu.

Kard. kňaza-primás neoblubuje verejné a hlučné oslavovanie, preto si žiadal aby päťdesiatročné kňazské jubileum odbavilo sa v súkromnej utiahlosti tak ako prvá jeho svätá omša. Utiahal sa preto do súkromnej samoty, aby hluk svetský a plesy verejné nerušily ho v pobožnosti.

Takúto slávnosť, ktorá odbavuje sa pred oltárom Pána, kde Boh ohnivou láskou spája sa s dušou sluší sa ovšem v hlbkej tichosti sláviť.

Nevytvára to ale aby veriaci ľud katolícky citami hlbkej povďačnosti neponášal sa ku Všemohúcemu, že doprial dožiť sa tohoto zriedkavého dňa, najvyššiemu arcipastierovi jeho a najvyššiemu hodnostárovi cirkevnému vlasti. Povďačnosti tejto ale aj slovom treba dať výrazu.

Či tam však treba ľudského slova, kde Pán skutkami mlúvi.

Či toho treba zvelebovať, ktorého zvelebil Pán. — Či požehnanie

treba zvolávať na toho, koho dovčuľ Pán vždy s požehnaním sprovádzal?

Boh bez ohľadu na osobu a vysoké postavenie v spoločnosti ľudskej udeľuje svoje milosti.

Veľká to milosť päťdesiat rokov splniť môcť u oltára Pána, lež ešte väčšia milosť splniť ich tak blahonosne pre ľud, cirkev a vlast ako kardinál kňaza-primás Uhorska, arcibiskup ostrihomský Klaudius Vaszary.

Kardinál kňaza-primás Klaudius Vaszary.

Niečo o ľudových školách.

I.

Liberálna strana behom tých 30 rokov, za ktoré v Uhorsku panovala, jako nestarala sa o pospolitý ľud, tak nestarala sa ani o ľudové alebo o tak zvané dedinské školy. Peňazi stačilo na nové kanony a na všelijaké vojenské zbroje; na vystavenie novej snemovni; na povýšenie platov štátnych, stoličných úradníkov a notárov, len na povýšenie platov dedinských učiteľov štát peňazi nemá, tak tiež aj o väčšej čiastke dedinských škôl môžeme povedať, že dedinská škola to je tá otrhaná chalupa do ktorej nielen slnko svieti ale aj prší, ba aj zo všetkých strán fučí do nej. Keď teda není úfnosti, že by biedny stav dedinských škôl a jejich učiteľov na lepší premenili tí, ktorí celú krajinu riada a spravujú, ja za potrebné držím pozornosť nášeho ľudu obrátiť na jejich ľudové školy a na jejich učiteľov.

Známa skusenosť je, že aké sú školy taký je aj národ. Ak sú zanedbané a opustené školy, tak zajiste zanedbaný je aj národ. A naopak, kde sa nešetří žiadna obeta prinesená na školy, tam aj národ prekvitá a dobrobyt ľudu sa pozdvihuje. Keď r. 1866. pruské vojsko prevládalo rakúske; keď ako je vôbec známo pri Königreci pruské čaty porazily našu armádu, vtedy o výsledku vojny noviny pisaly, že vraj «pri Königreci nemecký učiteľ zvíťazil». Čo že to má znamenať? To, že pruského kráľa vojsko vzdelanejšie, učenjšie bolo, jako vojsko naše. Podobnú skusenosť sme nadobudnuli vo vojne pred troma rokama proti Číne vedenej, v ktorej asi 10.000 európskeho vojska bolo dostatočné aby prevládalo jeden veľký národ, o ktorom hovoria, že má štyristo millionov obyvateľov.

Keď teda od škôl závisí dobrobyt ľudského pokolenia, není k pochopeniu, že ešte vždy nachádzajú sa jednotlivé krajiny a národy, obce a obyvatelia, ktorým na všetko musí stačiť, len na školy a na vyučovanie mládeže im nestačí. Vidme teda v jakom stave sa naše ľudové školy nachádzajú a jaké by byť mali, aby povolaniu svojemu zodpovedaly. V Uhorsku na teraz nachádzajú sa 1. konfessionálne alebo náboženské školy; 2. obecné školy a 3. štátne školy.

Medzi všetkými školami najviacej je konfessionálnych alebo náboženských škôl. Takéto školy podľa náboženstva, obce katolíckej sú školy katolíckej, v luteranskej sú luteranské a v kalvinskej obci sú kalvinské školy. V ktorej obci je viacej náboženství, tam lebo každé náboženstvo má svoje osobitné školy alebo všetky náboženstvá majú svoju spoločnú, tak zvanú obecnú školu. A jakýže je cieľ, jaké je povolanie náboženskej alebo konfessionálnej školy? Aby v náboženskej

škole *celé* vyučovanie náboženským duchom pre-
siaknuté bolo! Vezmime tu do ohľadu k. pr. ka-
tolícku ľudovú školu. Není dosť, aby sa v katolí-
ckej škole len katekismus vyučoval, ale potrebné
je, aby vo všetkých učebných predmetoch nábo-
ženský duch previeval, teda aby čítanky a dejepis,
ktoré dietky v škole upotrebuju, katolíckeho ducha
boly; aby na stene vysel svätý kríž Ježiša Krista,
jakožto obraz toho prvého a najlepšieho učiteľa,
ktorý ku malučkým dietkam niekdy takto hovoril:
nechajte malučké dietky ku mne prísť, lebo je-
jich je kráľovstvo nebeské; aby sa v škole na-
učily a modlily všetky tie modlitby, ktoré dobrý
katolíck vedieť a modliť sa musí; aby učiteľ kate-
kismus učil, jestli katolícky kňaz v tej obci ne-
býva, alebo jestli aj býva ale je pre starobu k
tomu už nesúci; aby učiteľ katolíckej sviatky svä-
til a dietky do kostola na svätú omšu a na iné
pobožnosti priviedol. Hľa stručne: toto je povola-
nie katolíckej ľudovej školy! V ktorej škole na
toto všetko ohľad sa bere, z takej školy vychádzajú
dietky, z ktorých v živote budú dobrý ob-
čania a verní katolíci. V ktorej škole ale na toto
všetko ohľad sa nebere, z takej školy vychádzajú
deti samopašné, bezbožné, ktoré niekedy rodičom
nie na radosť lež na potupu slúžiť budú. A múdre
zmysľajúci človek by si myslel, že v každej kato-
líckej obci katolícki občania a katolícki rodičia až
krčovite pridržajú sa nielen katolíckej školy, ale
aj toho, aby tá katolícka škola aj v každom ohľade
zodpovedala. A nedá sa tajiť že — buď Bohu
chvála — máme mestá, obce, v ktorých katolíckej
školy za vzor všetkým iným slúžia; a ale —
Bohužiaľ — máme aj katolíckej školy, ktoré na
katolíckej školy len haňbu a potupu prinášajú.
A či nie je tak? Kolko je takých katolíckych škôl,
ktoré sú otrhané, v ktorých dakedy predkovia
dlážku položili, tak že je už dávno vydratá na
tolko, že si deti v dierach v nej nachádzajúcich
nohu vylomíť môžu; aby takáto dlážka aspoň ráz
do roka aj vydrhnutá bola, to nikomu ani nena-
padne: lavice dovrhané, dorezané a na tolko sú
zkazené, že sa na upotrebenie nehodia; na zadýme-
ných stenách nie názorné obrazy ale luntý visia;
na oknách mnohoročný prach, špina a muchá-
čince možno spatriť, alebo okná povybijané a
chybujúce tabličky papierom pozalepované. O vnú-
tornom náradí, jaké v každej škole byť musí, tak
tiež o tom, aby *každé* dieťa s tým zaopatrené
bolo čo mu je k učeniu potrebné, jako palachová
tablička, griffel, potrebné knižky, pero a papier,
ani reči není! Rodičom musí stačiť na smradlavé
pálené, na darobné práva; ale keď učiteľ žiada,
aby si dieťa to i to zaopatril, otec hneď odpo-
vie, že nemá odkiaľ. V jeseni aj Všetech svätých
prinďe, a ešte vždy všetky deti do školy nechod-
dia; na jar jaknáhle sa husence vyľahnu, hneď

koniec je školy. A tak keď do ohľadu vezmeme, že každý týždeň každé dieťa aspoň dva dni do školy neide, opravdivý školský rok sotvaj zo štyroch mesiacov pozostáva. A keby ešte zimný čas aspoň všetky dietky riadne do školy chodily! Ale koľko je tých, ktoré nie do školy, ale za školu chodia! Nuž keď toto všetko do ohľadu vezmeme, naozaj pri takejto neporiadnosti ešte sa čudovať možno, že sa deti v takejto škole litery poznávajú naučia.

A pri takomto chudom výsledku kohože obviňujú? Obyčajne farára jakožto direktora a predsedu školy, a učiteľa. O farárovi hovoria, že sa o školu nič nestará. Keď ale farár pri obecnom výbore slovo zdvihne o zanedbanú školu, notár alebo nejaký miestny pán vo svojom liberálnom zmýšľaní hneď odpovedajú, načo je to, však z našich detí ani fiškáli, ani kňazi, ani lekári nebudú. A katolícki výborníci miesto toho, žeby za školu tiež slovo zdvihli a p. farára v tom podporovali, sú proti nemu, a čo p. farár pre školu žiada, to oni za zbytočné považujú. Že notár alebo iný v obci byvajúci pán na dedinskú školu niečo obetovať nechcejú, to sa dá rozumieť, lebo oni deti svoje v meste dajú vyučovať, lebo im na to stačí, ale že aj roľník takto zmýšľa, ktorému deti do mesta učiť dať nestačí, to na ozaj nedá sa rozumieť. Znal som liberálneho pána, ktorý kedykoľvek o školských výdavkoch reč bola, všetkých roľníkov na to mal, aby sa na školu nič nedalo, a takto hovorieval: sedliakovi školy netreba, lebo čím je múdrejší, tým je zlostnejší a vychovavateľ, keď sedliaka učí, aby mal vraj v jednej ruke korbáč a v druhej kúsek chleba. A takéhoto bezbožného, neludského a liberálneho zmýšľania pánov po dedinách bár koľko sa nachádza. A to je najsmutnejšie, že v obecnom výbore katolícki sedliaci nie radu svojho duchovného otca, ale takýchto liberálov nasledujú. Keď je ale reč v obecnom výbore o tom, aby sa povýšil plat notárovi, matrikárovi, aby sa pre tie cibilné matriky a sobáše nová kancelária utvorila a s potrebným náradím zaopatřila, o vtedy na všetko sa jednohlasne privoli!

Lež nielen p. farár, jakožto predseda školy býva obviňovaný že o školu sa nestará, ale a to najčastejšie aj učiteľ. Koľko rázy som počul o pánu učiteľovi takúto kritiku: ten môj Janko už šiestu zimu chodí do školy a ešte z modliacej knižky čítať nevie! Máš pravdu, veru nevie, ale tomu nie pán učiteľ, ale ty rodič si na príčine! Ten tvój Janko mal do školy chodiť, ale nechodil. A keď pán učiteľ takýchto darobných žiakov oznámil pri slúžnovskom úrade, a jejich rodičia peňazite trestaní boli, o vtedy krče, šlaky a vredy len tak lietaly po nad hlavou ubohého, a mnoho rázy povedme aj hladného pána učiteľa.

Naši katolícki učители majú dosť malé a chatrné platy, a ani tie riadne nedostávajú. Nuž s jakou chuťou môže dietky tých rodičov vyučovať, ktorí mu jeho mozolne zaslúženú mzdu v príhodnom čase nedajú? A čo myslíte vy roľníci, že práca učiteľa je len taká hračka? Tak sa veľmi mylíte! Už starodávny pohania hovorievali že: koho bohovia nenávideli, toho učiteľom učinili. A v skutku, není horkejšieho chleba nad chlieb učiteľský. Mnohorázy počujeme rodičov sa ponosovať, že si rady nevedia dať so svojim nezbedným deckom, že ho karhajú, bijú a že všetko je marné. A čo myslíš ty drahý rodič, koľko že takýchto nezbedných deciek má ten pán učiteľ v škole, v ktorej mnoho rázy aj vyše sto detí sa nachádza! Doprial bych ti, aby si v takejto škole najmä na počiatku roku aspoň za jeden týždeň učíť musel, ale dobre ti za to stojím, že by si na konci týždňa povedal že radšej pojdeš kopáť, kosíť, ba aj skaly lámať ako deti učíť. Keď teda uznávame, že práca p. učiteľa je naozaj tvrdá práca, z toho nie to nasleduje, aby sme mu to nevyslúžili alebo neriadne vyslúžili čo mu patrí, ale aby sme mu jeho príslušnosť na termín dali; ak naše nezbedné dieťa, keď si už s ním poradiť nevie, prutom šlahne alebo ho vyšticuje, aby sme hneď na žalobu neutekali, ale za to sa mu radšej srdečne poďakovali; slovom aby sme mu úctu, lásku a vďačnosť nie len vtedy preukazovali, keď nám dieťa do školy chodí, ale aj potom, keď už odriastlo. Ty drahý rodič si tvoje dieťa porodil, ale p. učiteľ je ten, ktorý ti z neho človeka urobil.

(Pokračovanie nasleduje.)

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada ľud. strany snemovej.

Ľudová strana snemová držala poradu v piatok 26-ho mája o 7 hodine večer vo vlastnom kruhu. Predseda: gróf Aladár Zichy, zápisnicu viedol Michal Dömötör. Prítomní boli Franc Buzáth, Franc Csizmazia, Michal Dömötör, Otto Förster, Aleksander Giesswein, Karol Hencz, barón Ivor Kaas, Ján Molnár, Štefan Rakovszky, Aleksander Simonyi-Semadam, Karol Wildfeuer, Mikuláš Zboray, gróf Aladár Zichy. — Predseda gróf Aladár Zichy podal vopred zprávu o missii grófa Juliusa Andrásyho vo Viedni cieľom rozriešenia krízy, ktoré namáhanie však bohužiaľ nevedlo k žiadnému výsledku. Zaobierala sa porada ďalej s predmetami denného poriadku nasledujúceho zasadnutia snemovne a keď ku tomuto predmetu pozdvihli slovo: barón Ivor Kaas, Ján Molnár, Aleksander Giess-

wein a viac druhých, uzavreno bolo že pri pojednávaní hevešského dopisu a pri iných peticiách nadevšetko práva shromažďovania sa týkajúcich pozdvihne slovo i ľudová strana. Napokon do výboru z 31 členov pozostávajúceho, cieľom premenenia zákona o vystahováni kandidovala porada zo stránky ľudovej: grófa Aladára Zichy, Aleksandra Simonyi-Semadam, Karola Wildfeuer, Aleksandra Giesswein a Michala Dömötör.

Snemovňa.

Dňa 24-ho mája vo stredu držala krátke zasadnutie snemovňa, v ktorej Franc Kossuth podal návrh na sriadenie autonómnej colnej tarify a z ľudovej stránky Aleksander Simonyi-Semadam predostrel návrh na zmenenie zákona o vystahováni. Pojednávanie týchto dvoch do života ľudu siahajúcich návrhov začnú sa v najbližších zasadnutiach.

Zasadnutie snemovne dňa 25-ho mája. Predseda Julius Justh. Návrh Franca Kossutha na sriadenia autonómnej colnej tarify odovzdá sa odbornému výboru 31 členov, ktorých vyvolí snemovňa v zasadnutí jej v pondelok.

Vyslanec ľudovej strany Aleksander Simonyi-Semadam odôvodnil svoj návrh na premenenie zákona cieľom obmedzenia vystahovania dlhou a stručnou rečou, z ktorej v krátkosti len nasledujúce vety uvádzame: Kto s pozornosťou sleduje vyvandrovanie, presvedčí sa o tom, že kým behom 10 rokov pred 1903 najväčší počet vyvandrovaných neprevýšil ročite 59 tisíc, včul v prvých troch mesiacoch tohoto roku vyvandrovalo viacej než 108 tisíc. Roku 1903. vyniesol sa zákon na zahatenie vyvandrovania. Dľa tohoto zákona ustanovení mali byť agenti, ktorí mali ľud poučovať a ochraňovať pri vyvandrovaní. Poneváž ale snemovňa nechcela ľud zveriť agentom ako daké veci na predaj, miesto agentov ustanovili splnomocnených. Tehdajší minister Széll ta sa vyslovil, že až bude vidieť, že tento zákon nie hatí, lež ešte množí vyvandrovanie, on sám bude na tom, aby toto zákonné ustanovenie premenené bolo.

Po dvoch rokoch však tak stojíme, že počet vyvandrovaných nie že sa zdvojnásobil, lež sa zoštvornásobil. Keď ustanovili splnomocnených alebo komisárov vyvandrovania, hovorilo sa, že sú to celkom nevinní ľudia, ktorí ľud budú poučovať a na pravú cestu viesť. Včul ale prosím nahliadnuť, čo sú to za ľudia, ktorí vzali na seba toto vykonávanie lásky k blížnemu. Adria sdeľuje nasledujúcich ľudí: na území stolíc Ugoesa a Szatmár, so sídelným mestom Nagy-Szöllös je Menyhért Bányász. Na území stolíc Trencsén, Nyitra a Bars se sídelným mestom Žilina je Armin Grün. (Tomuto ostatne odňali už plnomocenstvo.) Na území stolíc Liptó, Árva so sídelným mestom Turč. Sv. Martin je Julius Bock. Na území stolíc Gömör, Kishont, so sídelným mestom Rimaszombat je Bertalan Fischer. Na území stolíc Nógrád a Hont, so sídelným mestom Balassa-Gyarmath je Moric Ehrenthal. Pre stolicu Zemplén je Filip László. (Všetko samí židi, poznamenanie redakcie.) Keď je kto zvedavý, ako títo ľudia vznešený svoj úrad vyplňujú, aj to môžem povedať

ako mi to hodnoverní ľudia zdelili. Chceli kto vyvandrovať ide ku komissárovi a opýta sa ho ako to, čo má robiť. Tento mu dá radu a konečne doloží, *jestli vás ale dvanásť pôjde, to jedon môže ísť darmo*. Alebo keď vás vyvandruje tricať, to môže ísť darmo tolko a tolko. Zdá sa že je to celkom nevinná vec, to je ale to najnebezpečnejšie, čo si človek myslieť môže, bo týmto spôsobom komissár, nešťastného sedliaka postaví si za agenta. Takto plnia títo komissári jejich vznešený úrad. K tomu prichodí ešte i to, že ačpráve starý zákon vyvandrovania dôslodne zakazuje akékoľvek oznamy a vyzvania, ktoré sa na vyvandrovanie vzťahujú uverejňovať alebo na steny vyvesovať, vzdor tomu čo vidíme, že po dedinách, ktoré celkom na strane ležia a kde zriedka príde cudzí človek, tam visia v krčme na stene takéto ohlasy a pekné obrazy na ktorých namaľovaný je pekný kraj a veľká lod na širokom mori. A sedliak čo do krčmi chodí každý deň vidí pred sebou tento vymalovaný pekný kraj a tú veľkú lod a to široké more, takýmto spôsobom býva povzbudzovaný ku vyvandrovaniu. Presvedčený som o tom, že kto objaví na tomto poli prísne považuje, ustanovizeň komissárov radšej zotrel si žiada, ako by ľud i na ďalej vystavený mal byť nebezpečiu, vyvandrovania. K mojemu návrhu žiadal bych si ešte dodať, jestli on stane sa zákonom, aby ten najostrejší trest vypovedený bol na všetkých tých, čo ako komissári, splnomocnení alebo agenti sbierajú smluvy ku vyvandrovaniu. Navrhujem preto, aby takýto žalárom od päť do desiatí rokov pokutovaní boli. Navrhujem ďalej, aby na nepohybný majetok vyvandrovaného, ktorý obťažený je porciou alebo inou požiadavkou štátu, len vtedy smel žiadať a vypísať licitáciu štát, keď tieto požiadavky a farchy päť rokov sú staré.

Celú výbornú reč, ktorú ľudový vyslanec Aleksander Simonyi-Semadam o tomto do života ľudu hlboko siahajúcim predmete povedal, nemôžeme doniesť. Z tohoto však tiež vidia ľudáci, že vyslanci ľudovej strany starajú sa a pracujú ku dobrému ľudu, zákonným spôsobom bránia práva ľudu, čokoľvek blúznia zvetrelí protivníci proti ľudovej strane.

Zasadnutie snemovne 27-ho mája. Predseda Julius Justh. Pojednávalo sa o prosbopisoch snemovni zadaných. Pri tomto pojednávaní prehovoril zo stránky ľudovej barón Ivor Kaas. S koncom zasadnutia prejal predsedníctvo Štefan Rakovszky, podpredseda ľudovej strany.

Zasadnutie snemovne 29-ho mája. Predseda Julius Justh. Previedla sa najprv volba 31 členov do odborného výboru na zmenenie zákona vyvandrovania. Na to sa pojednával návrh v autonómnych colných tarifách.

Čo nového o krajinskej kríze.

Gróf Julius Andrassy darmo sa unoval vo Viedni. Darma aj poslali z Viedne Buriana, aby tu politické mračná rozháňal. Istého včul o rozriešení krízy krajinskej neni nič. O Tiszovi sa síce hovorí, že sa v krátkom čase rozlúči s tým ministerským stolcom, na ktorom si tak pohodlne sedel bár bol aj ostrými klincami vybíjaný. Kto zná ale kedy sa aj toto stane? Z Viedne zdá sa, že

s lampášom hľadajú ministrov, nemá však nikto chuti do toho ministerského jablčka zakúsiť. Ako by aj nie, veď Tisza tak požváchal pomery krajinské, žeby to musel byť Ondro z Dubovej keby tu poriadok vo všetkom chcel urobiť. Za všetky tieto neporiadky sú len liberáli zodpovední. Liberáli sú za to zodpovední, že ľud vandruje z krajiny, liberáli sú za to zodpovední, že ľud ťažko stone pod náramnou biedou. Ani neni toho vtipného fiškála, ktorý by všetky viny a hriechy liberálov vyčítať mohol. Staré mesta Sodoma a Gomorha byly zahráda rajská v pomere ku tej peleši z ktorej liberáli cez tridsať rokov jejich švarné kúsky zvädzali. Vo Viedni sa však ešte vždy necheú lepšieho rozumu chytiť a tisnú zas do popredia grófa Khuen-Héderváryho. No tento známy pán by nám ozaj tú polievku presolil.

Khuen alebo Fejérváry?

Jedon za devätnásť a druhý beze dvoch za dvadsať. V politike začínajú sa tí páni, zdá sa na slepú babu hrať. Vzdor namáhaniam však, ktoré by lepšej veci byly hodné nemôžu ministra chytiť. Prišli teda už až na samý koniec. Máme u nás drabantov a títo majú svojho kapitána a tento kapitán je ozajský živý generál a volá sa Fejérváry. Ako od vojaka očakávali teda vo Viedni od Fejérváryho, že keď sriadi vládu rozrieši krízu Uhorska. To sa ale aj pre Fejérváryho zdá byť veľmi tvrdý orech. Preto zaraz rozšíril sa ten chýr, že Fejérváry zriekol sa úmyslu sriadenia vlády. Zriekol sa tohoto úmyslu ako hovoria preto, bo cez celý čas jeho namáhania podarilo sa mu len dvoch ľudí nájsť, ktorí hotoví boli ministerstvo s ním prijať. Syn jeho hlavný župan barón Imrich Fejérváry mu vraj tiež radil, aby sa nepúšťal do tejto tvrdej roboty, v ktorej si už toľkí rozky vylámali. Gróf Tisza sa chystal do Viedne včul ale, keď s Fejérvárym nič neni, ostane doma a bude tu čakať ďalšie rozhodnutie kráľa. Fejérváry len sám odcestoval do Viedne. Či ho tam pochvalia za jeho zmužilosť?

Jubiläum knieža-primása.

Z príležitosti 50-ročného kňazského jubilaa kardinála, knieža-primása a arcibiskupa ostrihonského veľkolepé slávnosti odbavovaly sa po celom arcibiskupstve ostrihonskom. Svätili túto slávnosť i vo všetkých budapeštianskych katolíckych chrámoch s veľkými slávnosťami. Na väziach farských a kláštorňých kostolov vialy zástavy a predpoludním o 10. hodine odbývaly sa slávnostné služby Božie. Veľkolepostou vynikaly menovite slávnosti v Matiašovom chráme v Budíne. Slávnostnú omšu slúžil tamojší farár dr. Anton Nemes, ktorý držal i príležitostnú jubilárnu kázeň. V universitnom chráme odbavovaly sa služby Božie prdpoludním o 11. hodine. Na omši prítomný bol rektor university dr. Juraj Demkó, sbor fakulty teologickej v úplnom počte a universitní profesori. Sv. omšu slúžil pápežsky komorník Michal Krizsán, počas omši spevokol klerikov prednášal krásne cirkevné piesne.

Dobrodejnosť knieža-primása.

Knieža-primás Uhorska a arcibiskup ostrihonský kardinál Klaudius Vaszary v akej miere provodzuje dobrodenia, to vysvitá z toho že po čas 14 rokov jeho primašstva do počiatku bežiacého roku vydal na rozličné kulturalné a dobrodejné cieľe 6,541.389 korún a 58 halierov. Dľa dennika súkromného tajomníka jeho, dobrodejné dary jedného roku obnášaf by малы 105.000 korún, do konca roku je toho ale aj šestkrát viacej, tak že v jednotlivých rokoch primás aj 6, 7, ba i 800.000 korún rozdá. V tomto neni sú pripočítane tie tisíce dobrodenia, ktoré on sám udeľuje tým, čo sa ku nemu utýkajú.

Z CUDZOZEMSKA.

Rusko-japonská vojna.

Rusov vskutku prenasledzeje nešťastie. Ani na suchej zemi ani na mori nemôžu sa dobyť víťazstva a trpia jednu porážku za druhou. Takrečeno poslednú a jedinkú nádej svoju skladali v obozretnom a vtipnom veliteľovi Rozdestvenským, ktorý s pomerne väčším lodstvom ako majú Japáni pustil sa na more východnej Azie, tým cieľom, aby zničil lodstvo japonské a kroz toto prerazil spojenie Japonska s bojišťom na suchej zemi. Dlhé časy nikto nevedel kde sa nachodí ruské a kde japonské lodstvo. Zo všetkých strán očakávali hroznú bitku na mori, však na darmo. Konečne bola aj táto bitka 28. mája, v ktorej dľa doterajších chýrov ruské lodstvo utrpelo hroznú porážku. Márna jest teda aj táto nádej Rusov a bárs ako sa namáhajú, neni pochybnosti o tom, že Japonsko využítuje ku svojmu prospechu túto porážku. Nevedno doposiaľ aké veľké ztraty utrpelo Japonsko v tejto bitke, ztraty Rusov, však udávajú chýri v tak hroznej veľkosti, že včul obe lodstva sú takrečeno jednako silné.

Táto skutočnosť svedčí ale o tom že polozenie Japoncov je priaznivejšie. Japonci sú národ námorný. Rusi nachodia sa v cudzej zemi, zo všetkých strán obklúčení sú nepriateľmi. Ponevác im pre lodstvo chýbalo uhlie prinútení boli kratšou cestnu pospiechať ku Vladivostoku. Takto padli Japoncom do klepeca. Pri ostrove Čuzima čakal Rozdestvenský-ho japonský admiral Togo, z pozadia nasledoval ho jednostajne Kamimura. Obozretný ináč Rozdestvensky dostal sa medzi dva ohne a utratil veľkú čiastku svojho lodstva.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh et. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky

Táto rozprávka s pohrabom sa počína a so svadbou končí. Pohrab bol veľmi jednoduchý, tým hlučnejšia bola svadba. Ešte aj dnes vyprávajú o nej. Ako by aj nie, veď málokedy vidno desať družíc a práve tolko družbov pohromade.

Aby ste neboli zvedaví, zaraz zradím že Valenta Čelko pochovávali. Pán organista ozaj sa pochlapil, lebo zaspieval takú odobierku, že aj pán farár zaplakali, najmä od jedinej dcérky Boženky lúčil sa mŕtvý veľmi žalostne. Ako by neľutovali dobrí ľudia ubohú sirotu, veď nemá nikoho. Chúďa, čo bude robiť na svete. Matku dávno stratila, otea teraz odprevádza na večný odpočinok, a potom? Čo bude potom? Sama zostala na svete v tak mladom veku. Veď nemá len šesťnásť rokov, čo si počne.

Otec na smrteľnej posteli toto jej povedal: Boženka moja, keď zomrem, choď slúžiť. Buď poslušná, skromná, pracovitá, šanoblivá a bohobojná, tak sa ti dobre bude vodiť. Dávaj pozor na seba, nespusti sa Boha, pracuj čím viac a hovor čím menej. Málo ti zanechám, ale s tým môžeš byť omnoho šťastlivejšia ako bohaté dievky. Nebuď pyšná a necifruj sa, lebo vtedy na veky budeš stratená.

Otec dal dobrú radu, nuž ale koľký zadržia napomenutie rodičov? Koľko je takých, ktorí inakšie rady dajú? A obyčajne na takéto radšej počúvajú, ako na rodičovské. Tak sa stalo aj s Boženkou.

Na tretí deň po pohrabe pripálila k nej Katrena Cicová známa to klebetnica. Boženka práve záponu plácala.

Cicová dobre videla, čo dievča robí, ale za to pýtala sa zvedavo:

— Čo že robíš Boženka?

— Však vidíte susedka. Donesem si do poriadku

šaty, a potom pojdem službu hľadať. Čo bych inšie robila ja ubohá sirota, odpovedala Boženka, a pustila sa do plaču.

— No len neplač. Prečo by si plakala duša moja. Nebojsa, zakaľ mňa vidíš, nič sa ti nestane. Slúžiť chceš ísť? Ešte čo!

— A prečo nie susedka?

— Lebo ja to nedovolím.

Boženka zvedavo pozrela na susedu, lebo nevedela pochopiť, ako jej to môže zabrániť, keď ona slúžiť chce.

— Vy že mi nedovolíte? Čo vy máte do mňa?

— Nič, celkom nič, odpovedala Cicová, len to ti radím, nechoď nikde, ale zostaň doma. Kto to slyšchal, aby také mladé a pekné dievča ako si ty Boženka, slúžiť išlo? Veď si s tým pokaziš šťastie.

— Aké šťastie? Čo mám očakávať na svete?

— Poznať že si dieťa. Čo ty vieš o svete! Ja ti len to poviem, že také dievča, ktoré ide za služobnú dievku, všetko stratí. Z takej nikdy nebude žena. Taká sa nikdy nevydá, a keď aj, len za korhela, lebo poriadny mládenec ani len nepozre na ňu. A ty s tvojou peknušinkou tvárikou, takáto chceš byť? Či by ta nebola škoda? Nie, nie, to nedovolím! Ja ti budem mati.

— Ale čo bych robila doma?

— To čo aj moje tri dievky, odpovedala Cicová. Myslíš, že by mi nebolo ľahšie, keby šly preč z domu? Vyrobyly by si na šaty, mohly by odložiť pár korún, ale to ja nepotrebujem. Ja nežiadam od nych ani haliera. Načo by šly do sveta, nech sú doma, aspoň ich vidia mládenci.

— No nevidali? A vy to za také šťastie držíte? Čo majú z toho tie vaše dievky?

— Čo? Nuž vydajú sa. Vieš dieťa moje, to ti je tak, že pekné dievča je veľmi dobrý tovar. Uvidíš, moje dievky jedna po druhej sa vydajú. Prečo by maly ísť slúžiť? Mozolíť na cudzieho? Zdierať sa? Opatrovať cudzieho lichvu? Nech sú doma dokiaľ sa im netrafi dáky pytač. Teda už vieš, prečo nechcem, abys šla slúžiť.

— Veď bych ja neišla, kebych mala rodičov, ale čo si počnem samotná?

— Kto ti hovorí abys bola samotná? Vezmem ňu k sebe. Kde tri jedia, ujde sa aj štvrtej.

— Ale ozaj?

— Nuž! Nebudeš musieť robiť. Škoda by bolo zdierať tvoje mladé ruky. Zostalo ti volačo po otcovi, z toho ujde sa ti na každodenný obed.

— Ja vás nerozumiem. Veď po otcovi nezostalo ani haliera, vy ma len nebudete zadarmo držať?

— Poznať že si len detsko, mnoho sa musíš učiť. Je pravda, že peňazí nemáš, ale máš domček a zemičku, na to dajú v meste peňazí až do vôle. Za to budeme vesele žiť, kúpim ti poriadne šaty, že až tak budú suchotať.

— Nuž a keď sa všetko minie? Čo bude potom?

— Hojoj! Za ten čas najde sa šuhaj, ktorý ňu vezme. Aj sa pobijú pre teba. No teda, povedz kde ti bude lepšie, u mňa a či v službe?

Neborka Boženka nevedela čo má povedať. Tá zlá

súseda docela jej pomútila hlavu. Prišlo jej na um, čo radil otec, aby s poctivou prácou vyhľadávala svoj chlieb, a hľa na čo ju navádza Cicová. Komu má veriť? Koho posluchnúť?

— No prečo neodpovedáš? Kde pojdeš, ku mne a či neakému smradlavému židovi?

— Zajtra vám poviem. Musím si pomysleť.

— No len si pomysli, ale tak, že k nám pojdeš.

Súseda odišla a Boženka počala rozmýšľať, čo má robiť. Dlho dlho sedela, ale sa novedela odvážiť ani na pravo ani na ľavo. Nepáčilo sa jej k čomu ju súseda vábila. Len lepšie bude, keď pojde do sveta, ako sa má povalovať a márnit otcovské.

Konečne odvážila sa k tomu, že pojde do cintorína, tam na hrobe otcovom ľahšie si vyvolí.

Slnko chýlilo sa k západu. Tajná tichosť panovala medzi hrobami. Ale nie celkom. Tak sa zdalo Boženke, že voľakto narieka. Poobzerala sa, kto to môže byť, zazrela jednu cudzú paňu, ako klačala pri jednom mramorovom kríži. Ona nariekala.

Poznala ju, veď dosť často chodievala do dediny.

Stalo sa, že vlni na jar vojaci ťahali cez Klinovú, medzi nimi bol istý mladý dôstojník. Celá dedina bola na nohách, obdivujúc husárov. Mladý dôstojník nie že by bol siel cez most kade ostatní šli, ale chcel ukázať kumšt, šibol koňa, že preskočí potok. Ale kôň len s prednými nohami skočil na breh, odtiaľ zvalil sa do potoka aj s vojacom. Voda bola dosť hlboká, tak že zakiaľ pomoc prišla, dôstojník sa utopil. V Klinovej ho pochovali. Na jeho hrobe plače tá pani, bola to jeho matka.

Boženka chvíľu stála na jednom mieste, lebo nechcela pomýliť modlitbu trúchlivej matky. Ako tak hladí na ňu, vidí že zrazu klesla na hrob a vystrela sa ako mrtvá.

Boženka utekala k nej a pýtala sa:

— Stalo sa vám volačo milosťpani?

Ale nedostala odpoveď.

Horko-ťažko sodvihla ju, položila hore značky a drhla jej čelo a ramená. Od toho pomali k sebe prišla a meravovo hľadela na neznáme dievča.

Keď prišla k pamäti, pýtala sa:

— Kto si ty dievčatko a ako si prišlo sem?

— Som Boženka Hromadeje. Nemám ani otca, ani matky, prišla som sa pomodliť na hrob môjho otca. Nedávno ho pochovali.

— Teda si sirota.

— Áno prosím ponížene.

— A u koho si? Kto sa stará o teba?

— Doma, a ešte neviem čo mám robiť.

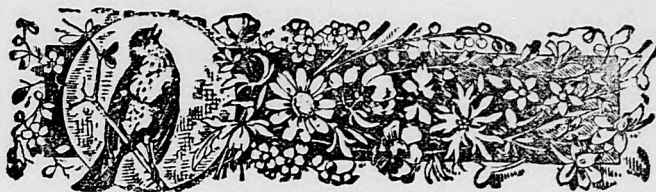
— Chúda! Lutujem ťa. Prosím, podaj mi ruku, voľako som zoslábla . . .

Boženka pomohla jej na nohy, a pani opierajúc sa na dievča, kráčala pomali do dediny.

— Kde vás mám zaviesť milosťpani?

— K tebe. Do tvojho domu. Som chorľavá, kde bych najšla napochytre opateru a tak dobré srdce, aké je tvoje. Tam sa pohovárime o volačom čo ti chcem povedať.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Milosrdní u pápeža. Rád milosrdných minulý týždeň vydržoval v Ríme svoje valné shromáždenie, na ktorom volil aj generála. Jako z Rímu oznamujú, pápež tieto dni prijal členov veľkej kapitule rádu milosrdných na osobitom výsluchu. Sv. otec veľmi láskave prijal predstavených rádu milosrdných a jednotlivých provinciálov dal si aj osobite predstaviť. Néčelníka uhorských milosrdných reholníkov Kornela Thuróczyho a dvoch radcov Benjamina Dubniczkého a Jozefa Lengyela vyznačil pápež Pius X. tým, že sa s nimi dlhšiu chvíľu rozprával a spytoval sa ich o ústavoch stojacich pod správou uhorských milosrdných.

Letovanie nášho kráľa. Z Viedne oznamujú, že jeho veličenstvo kráľ ztrávi celé leto v Ischli. Že kedy kráľ odcestuje, to ešte není ustálené, ale pravdepodobné je, že koncom júna alebo počiatkom júla. Není vytvorené, že dotiaľ na neistý čas dojde kráľ i do Budapešti. Dňa 26. mája jeho veličenstvo kráľ odcestoval do Brucku, kde prehliadol v táboroch ležiace vojsko. Dňa 27. mája vrátil sa do Viedne. V prvých dňoch júna bude hosťom nášho kráľa perský šach.

Najstarší honvéd. V obci Boesa (st. torontálska) žije najstarší honvéd z doby boja Uhorska za slobodu: Martin Veres, ktorý tieto dni slávil svoje 105 narodeniny. Veres bojoval vo vojne za slobodu vo vojsku generála Ernesta Kissa. Keď generála Kissa v Arade popravili, Veres ukradol jeho mrtvolu a takto možným urobil, aby generála Kissa počestne pochovali.

Preložené jarmoky. Tohtoročné jarmoky v Svidniku miesto 2. augusta, 21. septembra a 26. oktobra budú sa odbyvať 3. augusta, 20. septembra a 26. oktobra; vo Vrbovom dobytčí jarmok miesto 9. júna bude sa odbyvať 8. júna.

Carnegieovci znamenite odpravili joponofilov. New-York, N. Y. 16. apríla. Sadaruči Ušida, japonský konsul v New Yorku, obrátil sa na americké dámy, aby sbieraly milodary na vdovy a siroty padlých japonských vojakov. Rozumie sa, že našly sa mnohé, ktoré začaly sbierať na Japoncov. Jedna z týchto joponofiliek obrátila sa na paniu Lujzu Carnegieovú, manželku millionára Andreja Carnegieho, ktorá ale poslala jej nasledovný list: «New-York, N. Y. 15. apríla. Ctená pani: Ja myslím, že keď písali ste mi o sbierke na Japoncov, obrátili ste sa na nepravú adresu. Môj manžel a ja máme podivné idey v tomto ohľade. My sme natoľko proti válkam, že válku len vtedy uznávame za oprávnenú, keď ona vedí sa za tie najsvätejšie záujmy. Ludia prv, než válku bezačali, mali vedieť, aké ona má strašné následky a

majú sa ešte napred postarať o vdovy a siroty tých, ktorí v boji padnú. A mimo toho my na žiadosť pád nechceme jednej bojujúcej stránke dávať prednosť pred druhou. Louise W. Carnegie». Tento list (veľmi rozumný a chválihodný list. Red.) dostal sa do rúk Sadaručieho Ušidu.

Púť do Maria-Remete. Dňa 12. júna o pol 7-mej hodine pôjde púť z kostola velebných otcov Karmelitov na «Angyalfölde» do Maria-Remete. Na milostnom mieste sprievodca púte bude slúžiť sv. omšu a držať kázeň. Ku tejto púti v mene Pána a úctive povoláva všetkých marianských ctiteľov a veriacich z celého okolia ako i veriacich kostola františkánskeho a kostola svätého Jozefa. v Budapešti. *Jozef Pejes*, spevár.

Významný chýr. K 19-mu číslu pripojili sme objednávajúci hárok na kopy. Kto si teda dobrú kosu žiada, nech nemešká takú ohľadom na pokročilý čas čím skorej u mňa objednať, aby som objednané kopy v určitom čase pressne odoslal mohol, bo s koncom mája a s počiatkom mesiaca júna tolko kôš sa od nás žiada, že sme sotva v stave každé objednanie dosť skoro vybaví. Objednanie treba nasledovne adresovať: Blahorodý pán *Pavel Sohr*, *Somogy-Szill*.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Obrana rodičov. Starodávnou a milou obyčajou je, že malí žiaci z príležitosti školskej zkušky kvetinami ozdobujú stôl učiteľa, chcúc sa takto zavďačiť učiteľovi za to, že ich vyučoval. Táto obyčaj ale v niektorej budapeštianskej škole mala zlé následky, lebo žiaci začali sa predbiehať v tom, že ktorý vie doniesť na učiteľský stôl peknejšie a drahšie kvetiny. Chudobnejšieho žiaka, ktorý nedoniesol do školy na examen peknú kytku kvetín, bohatšie deti vysmiali. Správca výchovného oddelenia, radca Štefan Bárczy čoskoro zbadal, že žiaci sa usilujú, aby na zkušku doniesli čím drahšie kvetiny na stôl učiteľa a preto nepochytné spravil poriadok. Školským výborom poslal totiž nariadenie, v ktorom vyzýva učiteľov, aby vysvetlili deťom, že na examen spôsobia učiteľovi len

vtedy radosť, keď budú dobre odpovedať a nie keď donesú do školy pekné kvetiny.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijatí budú síce hluchonemí zo sídelného hlavného mesta a z jeho okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržovania svojho zabezpečiť vedia. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr doposlali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. číslo.)

Internát pre 500 univerzitných poslucháčov. Pred niekoľkými dňami pochovali vo Vacove titulárneho biskupa Jozefa Csávolszkého, ktorý bol známy čo veľký dobrodinec. Starý biskup už odpočíva v zemi, no jeho pomiatka ho prežije, lebo všetko čo mal, zanechal na kultúrne ciele. Keď usporadovali pozostalosť zosnulého biskupa, našli jedon celkom vypracovaný plán, ktorý podporujú všetci uhorskí arcikňazovia na čele s kniežom primasom Klaudiusom Vaszarym. Reč je o tom, že univerzitných poslucháčov treba vrátiť vede a odvratíť ich od príležitostí, ktoré ich vábajú k zlému a treba pre nich založiť blízko hlavného mesta internát. Vyšší klerus uzavrel, že pre päťsto univerzitných poslucháčov založia internát pri Budapešti a mládež by sa vozila na univerzitu každý deň na osobytnom vlaku. Túto ideu podporoval najmä nebohý biskup Csávolszky, ktorý chcel, aby tento internát bol postavený vo Vacove. Pripravujúci výbor začal vyjednávať v tejto záležitosti s vacovským biskupom grófom Karolom Csákym a už aj chcel kúpiť od neho takzvaný «červený dom», ktorý by boli behom krátkeho času prestavili na internát. Gróf Karol Csáky pýtal za veľkú budovu stotisíc zlatých, čo sa ale pripravujúcemu výboru zdálo pri veľa a preto začalo sa novšie vyjednávanie. Medzitým titulárny biskup Jozef Csávolszky zomrel, no vyšší klerus plán uskutoční. Najnovšie vznikla idea, že internát postavia v Ostrihome, čomu by bol kniežom-primas veľmi rád.

Liek proti somárskemu kašľu. Z mesta Udine (Taliansko) oznamujú, že tamojší lekár dr. Giovanni Ferrari vynášiel proti somárskemu kašľu liek, ktorým nebezpečnú nemoc za štyri-osem dní možno úplne vyliečiť. Ferrari 50 nemocným dal užiť svoj liek a chorí prestali o niekoľko dní kašľať.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárske, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

36 kilometrov dlhý vodovod. Na poslednom valnom shromáždení švajciarskeho mesta Neuchatel merník Ritter predostrel mestským výborníkom zaujímavý plán. O tom je reč, aby Paríž a ešte niekoľko väčších miest Francúzska zaopatřili pitnou vodou z neuchatelského jazera. Voda jazera by tiekla do Francúzska cez jeden podzemný vymurovaný kanál, ktorý by vykopali pod jazzerom v hĺbke asi 100 metrov. Kanál by bol 36 kilometrov dlhý a stál by 400 millionov frankov. Vodovod francúzskych miest stál by osobeť asi 300 milionov. Plán by sa dal ľahko previesť, lebo vykopanie priepľavu nestretalo by sa s väčšími ťažkosťami. Na vykopanie kanála utvorila by sa účastinárska spoločnosť a tak mesto by na podnik nemuselo obetovať peniaze. Štátny radca Perrier vyslovil sa, že plán by sa mal previesť, ale že veľkej rade predostřú ho až vtedy, keď budú vypracované podrobnejšie plány podniku.

Nešťastie. 57ročný Ján Chňupa, obyvateľ obce Kunov (st. niatrianska) dňa 18. t. m. vozil na svoju roľu hnoj. Bol podnapitý, spadol z voza a dostal sa pod koleso. Kravý postály a Chupov syn, vyložil gazdu na voz a zaviezol ho domov. Keď sa ale Chňupa nehýbal, privolali lekára, ktorý zistil, že koleso zlomilo gazdovi jedno rebro a kus zlomeného rebra prešiel mu cez pľúca. Chňupa sa o pol noci zobudil a toto boly jeho prvé slová: «Chcem spraviť testament!» Na druhý deň gazda zomrel.

Platil sto dollárov za bozk. Los Angeles, Cal. — H. B. Kirk, bohatý páleníčiar, pokutovaný bol sudcom Chabersom na sto dollárov preto, že pobozkal svoju ošetrovatelku, slečnu Bessie G. Campovu. Kirk tvrdil, že je nevinný, no zaplatil pokutu. Kirk má 74 rokov a v posledné časy dva ráz ranila ho mrtvica, no keď je oholený a dobre vycifrovaný, vyzerá ešte dosť dobre. Campova je 35ročná, driečného zovňajšku, pekných čiernych očí, a netreba sa diviť, že pri pohľade na ňu i starému Kirkovi akosi teplo bolo okolo srdca. Jedného dňa rozťužil sa starý páleníčiar a vojduč do izby ošetrovatelky, objal ju okolo pása a nežne vlepil jej na tvár horúci bozk. Ona ľahko mohla to vziať za bozk otcovský, no ona to ale brala akoby od milenca, ktorého však na žiaden spôsob nechcela preto chytiac do ruky kalamár, hodila ho po Kirkovi. Cieľ netrafil, no potom nožnicami uderila ho po líci a starému Kirkovi vyhrčala z líca červená, horúca krv. Po tomto výstupe Campová žalovala a pred sudcom Chambersom pojednávala sa táto záležitosť. Kirk tvrdil, že je nevinný a že na svoje staré letá nebude predsa takým bláznom, aby sa dopustil podobného činu, no ponač dádam sa dáva viac vierohodnosti, ako mužovi, tak pokutu zaplatil. Okrem toho Kirk ešte i to povedal, že počul v izbe slečny mužský hlas, čo túto tak nahnevalo, že bude Kirka žalovať pre ublíženie na cti.

Majetok Krivány. Ján Krivány, bývalý pokladník sirotskej vrchnosti stolice aradskej defraudoval 560.000 korún. Cenné papiere a šperky defraudanta tieto dni odpredali na verejnej licitácii asice za 20.000 korún. Z odpredaju Kriványovho majetku utřžilo sa devedna 120.000 korún, ktoré sa oddaly sirotskej vrchnosti arad-

skej. Jána Kriványu pre defraudáciu odsúdili na deväť rokov do väzenia. Krivány sedí vo väzení aradskej súdnej stolice a ešte si má odsedeť poltřeť roka.

Uderil hrom. Na panstve statkára Ladislava Melczera neďaleko Miškovca uderil hrom do dvoch domov a oba zapálil. V oboch domoch bolo deväť ľudí, zpočiatku ktorých jeden utrpel ťažšie a dvaja ľahšie popáleniny. Oba domy zhorely.

Zadusil sa v múke. Z Miškovca píšú: V tamojšom parnom mlyne robotník Franc Skalický dostal sa náhodou do cylindra, cez ktorý sa sype múka. Hneď mu pospiechali na pomoc, ale nešťastník sa v múke zadusil, tak že ho vytiahli mrtvého. Skalický mal 39 rokov, zanechal po sebe vdovu a šesť detí. Kráľovský fískalát zaviedol vyšetrovanie, aby zistil, ako sa dostal Skalický do cylindra.

Návšteva kúpeľov. V Trenčianskych Tepliciach dľa poslednej, 18. mája vydanéj zprávy bolo 312 kúpeľných hostov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 256 hostov, teda o 56 menej. — V Piešťanoch do 14. mája bolo 432 kúpeľných hostov. Zo všetkých strán sveta dochádzajú do Piešťanských Teplíc chorí, aby sa tu vyliečili. Najviac hostov je z Ruska a Poľska a potom z Anglicka. Grécke knieža Ypsilanti lieči sa tiež v Piešťanoch, lebo trpí na lámku.

Oheň. Dňa 17. mája v obci Dobročna (st. nitrianska) vypukol oheň a tak rýchlo sa širil, že vyjmúce tri domy zhorela celá obec. Škoda je veľmi veľká. Že jako povstal oheň, nevedno.

Samovražda. V Rovném (st. trenčianska) v tamojšej sklenej hute zamestnaný praktikant, 19-ročný Vilhelm Kattauer zastrelil sa flobertkou. Rano keď sluha prišiel k mladíkovi upratovať izbu, s hrôzou videl, že Kattauer v krvi leží na posteli. Hneď privolal lekára, ktorý konštatoval, že mladík už od viac hodín leží mrtvý. Na stole ležalo niekoľko listov, ktoré mladík písal svojim rodičom a dobrým známym. O smutnom prípade hneď upovedomili rodičov mladíka, ktorí bývajú vo Floridsdorfe (pri Viedni). Že prečo sa stal mladík samovrahom, posavád nevedia. Kattauer bol ináč veľkými vlohami obdarený, všeobecne obľúbený a v svojom povolání horlivý úradník. Zaisťe nemal ale žiadnej viery.

HOSPODÁRSTVO.

Čo hospodárov prítomne zaujíma sú otázky, aké je počasie vôbec v krajine a na akú úrodu môžeme mať výhľady. Ku uspokojeniu hospodárov zdeľujeme krátke zprávy aké dotýčny tohoto 24. mája krajinskému hospodarskému spolku doposlané boly. Dľa týchto zprávdávame výhľady, aké majú na úrodu nasledujúce mestá a

jejich okolia: *Arad*: nemá najlepšie výhľady na dobrú úrodu, podzimná sejba je planá. *Baja*, skoro každý deň dážď, čo dobre účinkuje na piesečnú pôdu. Sejba vôbec veľmi pekná. *Barcs*, jednostajné dážde, sejbe vôbec neškodily, vynímajúc raži, ktorá sa zvalila. Až nastane pekný čas, dá aj raž dobrú úrodu. *Békés-Csaba*, následkom hojného dáždu popravila sa sejba, kde ju však predošlé horúčosti spálily, tam ženie do klasu a neda veľkej úrody. *Ersekujár*, podzimná a jarná sejba je vôbec pekná, následkom hojného dáždu zvalila sa na mnohých miestach. Kukuricu a cukrovú repu okopávajú. *Kaposvár*, posledné dni mnoho dáždu, poľné práce preto stoja. Cukrova repa bujno raste, pri tom aj burina, pre veľkú vlahu nemožno okopávať. Raž sa zvalila. Žito ešte stojí. Počasie je studené s vetrami. Zdá sa že dážde prestanú. *Kassa*, následkom hojného dáždu, popravila sa veľmi podzimná sejba, jarnej sejbe škodia dážde, bo veľmi zhustla, nadevšetko jačmeň, tak že sa zvalil. *Kecskemét*, následkom hojného dáždu, zvalilo sa zbožie na hlbších miestach. 24 mája v noci veľká búrka s ľadovcom. *Léva*, počasie chladne, s dáždom, očakávať možno vôbec dobrú úrodu. *Lőcse*, podzimná a jarná sejba, doposiaľ dobre stojí. *Moson*, hojně dážde veľmi dobre účinkovaly na sejbu. Raž je veľmi bujná a zvalila sa. *Miskolc*, jednostajne prší a je zamračeno. Podzimné a jarné žito veľmi pekné. Oves dobre stojí, kukurica je dosť dobrá, jateliny neni, vyhynúla. Prvá kosba lucerny veľmi slabá, druhá po dáždoch bude snáď lepšia. Krumple sú pekné a už ich okopávajú. Na seno sú výhľady slabé. Kde prvej kosili, budú mať aspoň otavu. *Nagybecskerek*, hojně dážde osožily sejbe, kukurica je pekná okopávajú. *Nagykanizsa*, hojně dážde, kde tu búrky raž sa zvalila. Ponevác je chladné počasie obávajú sa gazdovia, že žito zrzavie. Jarná sejba pekná, výhľady na krmu sú dobré. *Nagy-szombat*, výhľady na dobrú úrodu sú pekné, až len mnoho dáždu sejbu nepokazí. *Nyitra*, cez viacej dní hojný, studený dážď neučinkoval dobre na sejbu; 20-ho mája padol ľadovec, ktorý na šťastie neurobil veľkej škody. Žito doposiaľ netrpelo, stojí veľmi pekne, raž oproti je slabá, jačmeň následkom veľkej vlahy žltne, nadovšetko pekná je cukrová repa, krumple dobre stojá, kukurica však nemôže sa vyvinuť. Výhľady na krmu sú dobré, bár je jatelina slabá. Zahradné zeleniny: fazula, hrach, šošovica atď. dobre sa vyvíňujú. *Pancsova*, žito sa dobre vyvíňuje, podzimný jačmeň žene do klasu. Oves a iné zeleniny sú následkom hojného dáždu pekné. Kukuricu okopávajú. *Pápa*, následkom hojného dáždu raž sa zvalila, iná sejba doposiaľ pekne stojí. Zeleniny sú pekné. Miestami ľadovec narobil škody. *Szatmár*. Hojně dážde napravily sejbu. Podzimná sejba vôbec dobre stojí, na niektorých miestach je riedka, jarná sejba sľubuje dobrú strednú úrodu. Kukurica popravila sa po prvom okopávaní, výhľady na seno sú tiež lepšie, vinič sa pekne vyvíňuje. *Szolnok*, výhľady sú na dobrú úrodu. *Sopron*, posledné časy bolo mnoho dáždu, podzimná a jarná sejba dobre stojí. *Ujarad*, dážde veľmi dobre účinkovaly, a bude-li pohodelné počasie očakávať možno dosť dobrú

úrodu. Kukurica, repa aj tabák pekne sa vyvíňujú. Na lúky a pasienky sa dážď opozdil. *Ujvidék*, sejba a ovocné stromy vôbec pekne stoja. *Versec*, podzimná a jarná sejba, následkom hojného dáždu veľmi pekne stojí. Kukuricu po prvé okopávajú. *Zala Egerszeg*. Veľký výchor porobil na poli veľkej škody. Dusné, sparné horko zeleniny prúdko ženie. Jarná sejba pekne stojí, raži v kvete však mnoho škodia dážde a mhla. *Zenta*. Sejba vôbec pekne stojí. S týmto podávame zprávu o stave hospodárstva v krajine. Vidaf z tohoto že sú vôbec výhľady na dobrú strednú úrodu. Hospodárom netreba teda zúfať. V Uhorsku sa ešte vždy toľko urodí čo ľudia potrebujú, ba ešte aj mnoho zvýši, čo sa môže odpredať. Lenže pravda pri odpredávaní nespíme sa hospodár ponáhľať a nespíme, ako sa to stáva zbožie ešte na koreni židom predávať. Žid je vždy ten najhorší kupec na zbožie.

Vyzvanie straniva značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievádzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievádzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievádzki jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každemu, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal požičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytrý a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhovieť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievádzká hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akcionárnej spoločnosti. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sodpovie 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značí si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platiť bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátając od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platiť u p. Štefana Kmetyko prievádzkeho občana a pokladníka ľudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platiť sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Podpis skončí sa dňa 30. júna o 12 hodine na popoludnie. Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky. — Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihal Hojtš, Štefan Kmetko, Franc Kluch, Štefan Lévaý, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sášska, Valent Vamó, dr Desider Haitsch.

DOPIŠY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Dobre vieme my Židáci, že nás liberáli na lúpežný spôsob doniesli o náš istý mandát. Ale sa s ním veru ani nevychvalujú, bo aj cigáň, keď dakomu hus alebo barana ukradol neide sa s tým vychvalovať.

Ti naši prievidzskí židovskí liberáli, by chceli už aj v meste a aj pri hore na tak liberálny spôsob sa dať do manipulovania, aby potom s našimi peknými jedľami tak mohli gazdovať, ako gazdovali aj pri voľbe s Židákmi.

Takúto manipuláciu by si naši židáci v našom meste chceli usporiadať. Poneváž sa ale boja, že sú ešte slabí, to si vyvolili a vzali na pomoc aj jedného generála s krivými nohami a tento si zas vzal dvoch adjutantov. Toto silné židovské vojsko pracuje a operuje včel v Prievidzi aby len tú horu židia dostať mohli. Lietajú sem i tam ako s nasoleným chrptom. Namlúvajú mešťanov a sľubujú im tie najpeknejšie zámky v luftě; dali by sa aj napiť, ba aj najesť a to všetko za tú horu. Nuž ale veď naši Židia poznajú už tých liberálov a jejich kúsky. Vedia teda, že by nás pri tej hore len tak oklamali ako pri voľbe. Aby sa ale nikto zklátiť a židom zviest nedal, vyzýzame prítomne všetkých patričných; aby každý komposessor prišiel na valné shromaždenie; nech tam každý ukáže, že liberáli, ktorí už všade prepadli, prepadnú aj u nás a v našej hore nebudú zkazonosnú, záhubnú manipuláciu nikdy sprevádzať židáci.

Komposessor.

Haligovce (Spiš.)

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráče nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Haligovce teraz Helivágás a predtým Halbingsau ležia v spišskej Magure asi hodinu ďaleko od rieky Dunajec, pri ceste, ktorá z Gňazd do Starej-Vsi vede a rozprestiera sa, roztrateno zvlášte v dvoch dolinách a na troch vrškoch sú tiež niektoré domy. Kedy povstala tá obec, iste nezná.

Až do roku 1787. patrila ako filiálka ku richvaldskej farnosti, v tom roku dostala osobitného kňaza, terajší kňaz je už pätnásty. Predtým len drevený kostolík bol v cintoríne, teraz je ale asi od osem rokov pekný murovaný Mariánský kostol, ktorý Židia dňa 2. júla v deň navštívenia Panny Marie, keď tam odpusť býva, veľmi radi navštvujú.

Počet obyvateľov je spolu 600, z tých je ale asi 140

v Amerike, len toho roku išlo už okolo 30 za more a síce zväčša bez passu. Ľudia sa zaobierajú s roľníctvom a s chovaním statku. Zárobkov doma nemajú. Bieda ich ženie za more, bo je každý zadlžený. Predtým velice pili, ale pri sv. missii, ktorú terajší pán farár Pavel Šoffranko pred dvoma rokmi skrze troch moravských redemptoristov držal, mnohí sa zriekli diabolskej pálenky a zkazonosnej pijatky a lepší život začali. Lenže Bohužiaľ u viacerých to netrvalo dlho, o pár mesiacov zapomenuť na krásne dni missie a na učinený sľub a znovu sú len korhelia ako predtým. Krčmy majú až tri a síce židovské. Židoch je tam spolu 50, jeden z nich je už gruntovým pánom, kúpil zemanský majetok, druhý má vlastnú pilu a mlyn na krúpy, tretí páli vápno a tiež má už dosť hodný grunt.

Čo sa vzdelanosti týka, je ľud veľmi zaostalý, školu síce majú od troch rokov novú, ale učiteľa vyučeného nemôžu dostať. Tak rečeno nič nečítajú ľudia, len od najnovšieho času, keď sa tu založil ružencový spolok hodí do celej obci a to zväčša za spolkové peniaze «Krešťan» v troch výtiskoch, jeden «Posol b. Srdeca J.» a jedna «Kráľovna sv. Ruženca». Čo je to ale pre tak roztratenú otec? Aspoň viac chalúp by malo mať jedné novinky, lebo zvlášte v zime je sa im ťažko zísť, dakedy tí, čo ďalej zvlášte ku Lešnici v takzvanej Džure bývajú ani do kostola nemožu ísť, teda by aspon doma mali dáke dobré novinky, časopisy a knihy čítať, keď už nemôžu vždy kázeň počúvať; tak by zaiste nezdivili a aj viac osohu by mali z toho, ako z tej hnusnej židovskej čertovice. Následkom toho, že nič nečítajú, sa pri voľbách vždy veľmi špatne držali, len tam išli, kde ich židia so svojou slopanicou viedli ako dáky židovskí otroci. Zvlášte jedného žida nasledovali vždy slepo takzvaného Leibu, ktorého viac slúchali ako kňaza ba viac ako Boha, bcl síce predtým u nich dlhé roky v jednej osobe rychtárom a krčmárom a ako taký ich celkom do svojich pazúrov dostal. Ale — chvála Bohu — tak sa zdá, že sa im už tiež začína hnusiť to židovské otroctvo, lebo pred dvoma rokmi proti židovi hlasovali pri notárskej voľbe a teraz pri ablegátskej voľbe predsa už dvaadvadsatoria hlasovali na opozíciu a to všetci statočnejší a rozumnejší mužovia. Leiba malo poraziť, keď to videl. Vodcovia tých 22 vyberaných boli zvlášte vicerychtár Jozef Nedoroscik a Jozef Nedoroscik starší (lisy); všetká česť a chvála im za to!!! Väčšina — Bohužiaľ — ešte aj teraz išla za židom a hlasovala na liberála na čele s rychtárom Jakubom Kriššanda starším. On bol jediným rychtárom v celej Magure, ktorý židom sa klaňal, za liberála kortešoval a hlasoval. Je to veru naňho styd a haňba! Keď ho kňaz na sánkoch chcel vziať k porade, nechcel ísť, povedal, že je chorý, keď ho ale žid volal, sa nebál ten chorý k vóli židovi viac ak polhodinovú cestu pešo a to v krutej zime urobiť. Všetecné jazyky rozprávajú, že si po voľbe zaraz koňa kúpil. Svedomie ho ale predsa muselo hrížiť, lebo po voľbe sa za dlhý čas ani neukázal v kostole. Smiluj sa nad tým nešťastlivým o Bože! otvor mu oči a rozum a prived ho na pravú cestu!

Z minulosti tejto obce spomenem zvlášte tri udalosti. Roku 1831. bola tam veľká cholera, za dva mesiace zomrelo asi 100 ľudí. Roku 1834. bola veľmi veľká suchota ešte väčšia ako lanského roku, potrava bola ešte drahšia ak toho roku. Roku 1835. dňa 28. mája bola veľká povodeň, aj sám kostol stál vo veľkej vode.

Pri Haligovcáň sú krásne vysoké a široké vápenné skaly, ktoré sa v maličkosti podobajú Tatrám. V takzvanej Červenej skale je kvapkavá jaskyňa veľká a pekná ale zanedbaná a pre ťažký prístup málo býva navštvovaná. Aj sami Magurčania ju neznajú a veľu by sa vyplatilo každému ju pozrieť. Teraz sa už robia kroky, aby ju karpatský spolok tiež vzal pod svoju opateru. Poliaci ju volajú Axamitku za husitským vodcom Axamitom, ľud ju volá mliečnú dieru. Tú jaskyňu už v 18. storočí poznali a našli v nej všeliaké ostré nástroje z kostí, nevypálené nádoby z hliny, kosti medvedov a iných zvierat, ktoré predtým v takých jaskyňách sa sdržovali a akých už teraz niet. Druhá jaskyňa takzvaná zlodejská je zas v Hrubej skale. Jest ešte viac jaskyň ale tie sú nepatrné. Ustné podanie hovorí, že v týchto haligovských jaskyňách sa zdržovali českí husíti a z tých robievali svoje zlodejské útoky na celé okolie. *Magurčan.*

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich veľactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámili zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Cteným pútnikom levočským, ktorí tohoto roku na levočskej púti účasť brať chcejú, oznamujem, žeby *nie u mňa, lež u Stefana Hattyár, farára v Gombáši, o. p. Fenýháza, lípt. stol. do 15-ho júna prihlásili sa. Červené karetky,* oprávňujúce pútnikov k tomu, že vymenia železničnú karotku, prídúce na levočskú stanicu majú si podržať a s ňou z piatky cestovať, *bude horespomenutý p. farár* od 15-ho do 18-ho júna *patričným rozposielat.* Koho prihlásenie sa 20-ho júna dojde do Gombáša, ueskoril sa, ponač železničná správa do 20 ho júna žiada počet pútnikov. Preto prosím velebné duhovenstvo, p. učiteľov a horliteľov ružencových, by oznam tento patričným sdělili a ich upozornili, *žeby sa čím skôr u horespomenutého p. farára prihlásili.* Že oznam tento tak neskoro prichádza, príčina je tá, že list od železničnej správy len v tieto dni došiel. Pútnický vlak zo Žiliny pohne sa 30-ho júna ráno po prvom raňajšom osobnom vlaku.

Poznamenám ale, že dľa nariadenia železničnej správy pútnický vlak do Levoče a z Levoče idúc *nezastane na tých stanicách, kde len jeden pár kolajnic (šínov) jest.* Teda pútnici pri malých stánkoch na pútnický vlak ani vystúpiť, ani zneho zostúpiť nemôžu, a to preto, lebo je to s nebezpečenstvom spojené. *Ján Hattyár, farár.*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného najdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hláste sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». *Budapest, VII., Damjanich-utca 50.*

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdeca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor toľkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdo pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom.

Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárí. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my všetranne ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

T. B. Szakolcza. Teda u Vás z hola nič nového pre «Krešana»?

O. M. Bittsa. Milo by nám bolo, keby ste nám z Vašeho okolia kedy-tedy dopisy posielal.

J. Csacza. Pero neodkládajte. Sú dlhé dni dá sa mnoho písať. Kolko vyvandrovalo z Vašeho okolia v tomto roku do Ameriky?

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18.30 18.95, peštianska K 18.25-18.80, belehradská K. 18.25—18.85, banátska (77 kilogramová) K. 18.10—18.85. — *Raž:* K. 14.70—14.90. — *Jačmeň* na kým K. 14.35—15.20. — *Ovos:* prvotriedny 14.50—14.90, druhotriedny 14.30—14.50. — *Kukurica:* K. 15.15-15.30. *Repica:* K. 22.50—23.00. — *Proso:* K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	29.—	28.—	27.20	26.40	25.60	24.80	24.—

č.	7	7½	8
K.	21.00	19.—	14.—

Otruby: K. 13.20, hrubé K. 13.20.

Datelinové semä: lucerna K. 104.00 do 112.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10.00—11.20, žlté K. 9.60-10.40 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 27.00—23.00, tmavý K. 18.00-19.00, drobný K. 28.00-29.00, tarkavý K. ————
Hrach: K. 31.00—41.00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40.00 44.00 — *Konopné semä:* K. 26.00—27.00. — *Lanové semä:* prima K. 18.00—19.00. — *Rasca:* K. 62.00—64.00. — *Mak:* sivý K. 53.00—54.00, modrý K. 56.00—57.00. — *Ladník:* K. 14.00 do 15.50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 79.00—79.—50, kockový K. 82.00—83.00, kandis biely K. 84.00, žltý K. 82.00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42.50 ruský (***) K. 40.50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23.00—27.00, slavonský (1904) K. 00.00—00.00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24.00 do 25.00 srbské (80—85 kus.) K. 26.00—26.50.

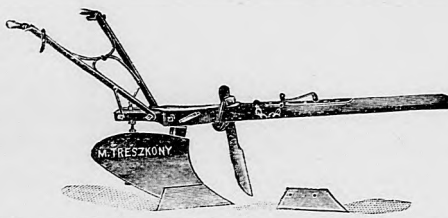
Sviňská masť: bpeštianska K. 136.00 do 137.00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusova K. 126.00—128.00 za 100 klgr.

Spiritus: Raffinovaný tovar vo veľkom K. 155.50 do 156.50. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 55.00—56.00.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznávanie hospodárske stroje

ako: mláfačky s oceľovými guľičkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

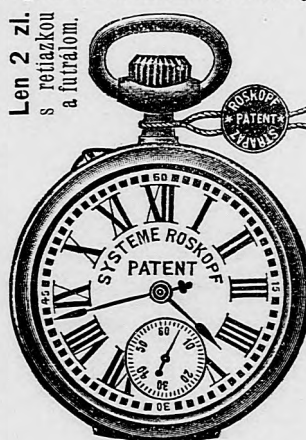
Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitese)

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Na 6 mesačnú próbu

pošlem každému svetochytrné, jedine opravdovné

Len 2 zl. s retiazkou a futrálom.

Roskopf-systémové Patent-Anker Remontoir-hodinky

s povodnou plombou, otvárajúcim vrchnákom ktoré za 36 hodín len jeden ráz treba natiahnuť, majumálovaný ciferník a čiernu imit. ocelovu lebo niklovú schránku. Zavazujem sa že ich v 6 mesiacoch nazpät prijmem a peniaze bez vsetkej srážky navratim. Tisíce uznávajucich listov dokazuje upotrebitelnú svetovú

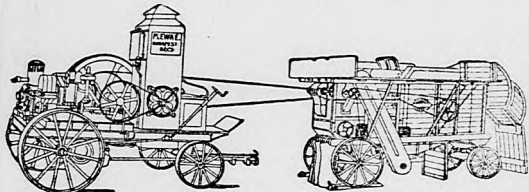
chýrečnost mojich Roskopfhodinok. **3 ročná pisobná záruka.** — Pôvodne fabričné ceny s retiazkou a futrálom: 1 kus 2 zl., s duplovaným vrchnákom 3 zl., 40 kr. S podobizňou Jeho Veličenstva kráľa alebo Piusa X. pápeža, uhorskou korunou, pekným polovníckym alebo krajovým obrazom o 10 krov drahšie. — Rozposielanie na dobierku vybavuje hlavný sklad Roskopf-hodinárskej fabríky. **Max Böhnel** hodinár, Wien, IV., Margarethenstrasse 38. dodavateľ c. a kr. štátnych úradníkov. **Vyznačený** r. 1904. v Paríži Grand Prix a veľkou zlatou medailou. Najväčšia a najstaršia firma Založená r. 1840. Ponevač jedine ja mám hlavný sklad na opravdivé Roskopf-systémové Patent-Anker-Remontoir-hodinky, tak sú len moje hodinky opravdivý dorobok, ktorú okolnosť tisícami uznávajúcimi listami viem dokázať. Dalej dávam na známosť že som hodinársky majster a nie odkupec. **Ziadajte si najnovší moj cenník, ktorý obsahuje 1000 vyobrazení hodinových a rozličného zlatého a strieborného tovaru fabričnými cenami. Cenník zdarma rozposielam. I.**

Za 5 zlatých

posiela na vidiek s počtovou dobierkou: **krajský súkromný obchod Budapešť, Rottenbiller-u. 43. č.** na úplný mužský odev 3 metry dostatočného súkna fajnového, čiernej, tmavomodrej, sivéj, barnavej farby alebo kamarnu. Mustrý neposelajú sa pre veľké výdavky.

B. DÉNES — BUDAPEŠT — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad **Brauner a Klasek** nástupca meriča **E. Plewa** cis. a kral. privilegovaný dielne **Strojov. a Motorov.**

dlá 1905. modelu shotoveme **BENZIN-, GÁZ- a PARNÉ-**

MOTORE

2-100 HP. Benzin-Lokomobile 2-20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každej veľkosti dlá silu konskéja za každú hodinu s úšporovaním 2-3 halierov chodných utrov. Lacné ceny a príjemné podmienky platenia.

Cenník zdarma.

Poriadní zástupcovia prijímajú sa na vidiek.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartillovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95 h. osobite). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekární **Bartillovu** voľu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fľaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu fľašu nepošlem.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijae je pod touto výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Cechy.)

Vyzvanie.

Dľa 249. §. kupeckého zákona vyzývajú sa veritelia bzinského gazdovsko-potravného a úverného spolku, aby požiadavky svoje oproti spolku za 6 mesiacov od tretieho uverejnenia tohoto vyzvania správe spolkovéj oznámili.

Správa.

Zachovanie zdravého

ŽALÚDKA

spočívá hlavne na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstránení škodlivej zapečenía. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylenných latek pečlivo pripraveným, ktoré uživaním podporujú a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbuzuje a mierne, bezbolestne prečistenie pôsobí a tak známé následky nestriednosti, pochybené diety, nastudene a neprijemné zapečenie stolice na pr. záhu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnej kyseliny, krčovitej bolesti zmierňuje a odstraňuje, jest **Dra Rosi balsám** pre žalúdok z lekárne **B. Fragnera** v Prahe. 1/2 fľaša 1 kor., 1 fľaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad v lekární:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ „u čierneho orla“, PRAHA, Malá Strana čis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyr zuji se obratem.

Proti predesláni K 2.56 zasila sa veľká fľaša, proti K 1.50 malá fľaša frankov. na všetky stanice Rakúsko Uhorska.

Sklady v lekárnach celého Rakúsko. Hlavný sklad u **Jozefa Töröka** v Budapešti. I.

Každá Gazdina môže byť pišná na svoju kávu!

Kathreiner Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálíkoch známkou »Kathreiner«, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

PURGO

V záujme zdravia

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrdej stolice najvládnej účinkuje, ako cukrik chuťnavý a **viborný článok k prehnatiu „PURGO“** ktorý vynalezol profesor university **dr. Vámosy** a opatrený je privilegiom uhkr. a ochrannou známkou. Pôsobí on nelen pri dospelých, lež i pri dieťkách a nemluvnatkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí lež i tí najvitečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada **dr. Biedert**; profesor **dr. Kohts** v Strassburgu, profesor **dr. Novák** v Draždánoch; profesor **dr. Tunnicliffe** v Londone. Veľkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekární **JEHO SVÄTOSTI PÁPEŽA LVA XIII.** Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostanju v kazdej lekární a u dorabately „Anjel“ lekáreň

doposielateľ klinik university, Budapest, IX., Üllői-ut 45/b.

Pôvodný (Dr. Vámosym vynalezenný) „PURGO“ len v bálíkoch opaskom ochrannou známkou opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastiliek ako ho často odporúčajú, treba ako celkom bezcenny článok do prosta odmrštit'.

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasielá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen izevratím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balíka se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaty ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ **alebo** „Klúč“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez akýchkoľvek škodlivých čiaatok!

Všade k dostaniu!

Všade k dostaniu!

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zasláť všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
z delovej ocele sú:	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zťahujúcim klúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po-ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Sen zachránil mu život.

(Odtisk zakazaný.)

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva **Ján Schulz vo V. Komlóši.**

(Odtisk zakazaný.)

«Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»
 Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho viani na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Poďuvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého znáš aj ty a ktorý je organistom, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na influenciu a na zapálenie pľúc, už aj krv pľuval, jeho testiná mala žalúdočnú krčú a pichalo ju v bokoch, deti ležali mu na zapálenie hrdla a šarlach a trpeli na bleadačku; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospevedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snívalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala prezerať, napadla jej rozprávka: «Ochránca života», v ktorej opísané bolo liečenie všetkých chorôb chýrnym Fellerovým Elsa-Fluidom.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluidy, ale tieto nič neosozili, len teraz zvedela, že jedine Fellerov Elsa-Fluid pomáha, ktorý je len vtedy pravý, keď je objednaný rovno od apotekára Eugena V. Felleru v Stubici, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 flášiek z Fellerovho Elsa-Fluidu za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel Elsa-Fluid a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť, pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby, oproboval užiť pravý Fellerov Elsa-Fluid, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nechajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohá jeho žena nariekajúce prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo Elsa-Fluidom a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 flášiek Elsa-fluidu za 16 korún a za 4 koruny

«Mne už nič nepomôže, — riekol — nechajte ma pokojne umrieť.»

6 balíkov Elsa-piluliek (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočnú nemoce) a o 3 týždne tak on, ako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívali Fellerov Elsa-Fluid, úplne vyzdraveli.

«Hľa» — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine rozniesol chýr o podivuhodnej liečivej sile Fellerovho Elsa-Fluidu, všetci chori objednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že pravý Fellerov Elsa-Fluid úplne a rýchlo lieči rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakošnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavitosť, hučanie v ušach, bolenie zubov a zlý zápach úst, zvlášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgiery a bradovce. Ľudia dali užívať Fellerov Elsa-Fluid aj deťom proti zltacke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašľu, proti hlístam, natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba, keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osozil.» Aj taký ľudia, ktorí ešte so

žiadnym Elsa-Fluidom neboli spokojní, teraz ho počínajú chváliť.

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na slabosť a nočné potenie, krem toho nemohol som jesť, mal som zlú stolicu a trápilo ma kyslé grganie (ryhanie), páliť ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčulený a nervosný, že som ani spať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárničky Felleru 2 tucty Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov Elsa-piluliek na prehnanie za 4 koruny a s čistým vedomím môže každý povedať že Fellerov «Elsa-Fluid» je najlepším prostriedkom. Kto je chorý predovšetkým nech oprobuj a objedná si ho od lekárničky **EUGENA V. FELLERA, Stubica, Templom-utca 18.** (záhrebská stolica). Každý mi bude povďačný za dobrú radu.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z esencií prijemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, aká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Poneváž najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padajú, prosí sa čtený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padeniami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza Fluid, Salvator-Fluid, Kotvový-Fluid, Inda-Fluid, Svetový-Fluid a voliačka bylina esencija (Kräutergeist) atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! **Zdarma** dostanete po každom opätovne objednanom tucte, Elsa-Fluidu 1 flášku. **Chraňte sa od napodobnovenia!** — Pri 12 fláškach. Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal.
 24 „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „
 36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „
 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.
 60 „ „ 30 „ „ 20 „ „

Kto na žalúdočnú bolesť a na netrávenie (chufi k jiedlu) trpí, tomunaj

lepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochrannou známkou «Elsa» (Pil. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tieto pilulky istotne rýchlo a bez bolesti napomáhajú na prehnanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolestne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú tráveniu, čistia ulavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom trávení, že tácke atd. atd. a pri druhých chýbách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povďačných listov. Mnoho pochvali o užívaní piluliek v jedno spolu s Fellerovým „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltom zabarvených škatulkách nachodí sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“.

6 škatuliek stojí 4 kor., a 12 škatuliek stojí 7 kor. 60 fill.

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztrati, píšme **rekommandovano.**

Každý hospodár nech drží v hospodárstve Fellerov krmný prach s ochrannou známkou «Elsa».

Prach tento treba lichve haždý den' ku krme dodávať. Tento prach pozdvihuje chuť lichvy ku žraniu, pôsobí na žalúdok zosilňuje svaly, následkom čoho lichva tučne, tak že za nu vyššiu cenu docieľiť môžeme, utišuje kašľanie, krče a zahat'uje všemožné vnútorné výrosty. Bez Elsa-Fluidu treba na ráz aspon 4 bálky objednať čo potom s poštou koštuje 5 korún.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa.

Eugen V. Feller, lekárnik,
 dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u. lekárničky Jozefa Töröka, v lekárni «Nádor» dra Eggera.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Mnoho som trpela na žalúdočnú krčú, na bolenie zubov a mojich zamrzlých nôh, ale odkedy upotrebujem «Fellerov Elsa-Fluid» teším sa najlepšiemu zdraviu. Aj druhých upozorním na tento výtečný prostriedok, ktorý mňa a aj mnohých mojich známych oslobodil od bolesti.

Gurahoncz.
 Katarina Lukhaub, baba.